

SPICE DE TORAC

Prin mirosul spicelor de aur ale câmpiei torăcene și mirosul grâului proaspăt adunat de pe holde pășim cu pași mărunți în căldura verii. Odată cu cununile de sânziene și maci, cei mai tineri ne introduc în farmecul verii, în timp ce vârsnicii deapănă amintirile verilor din vremuri care au trecut mult prea de mult asfințitul.

Chiar dacă am crezut că progresul tehnologic îi va îndepărta pe oameni, se vor îndepărta unii de alții dar și de ei înșine, se pare că acest început de vară a dovedit contrarul. Sau poate noi nu am observat până acum, sau nu era. Dar, străzile Toracului pulsează în alt ritm de viață. În ritmul tinereții și parcă și cei trecuți de mult de vara vieții lor tot mai des sunt zăriți pe băncile din fața caselor lor „la givan”. E drept, nu mai sunt „givanurile” de altădată. Sunt suflete mai puține. Dar în Torac, totuși se mai mișcă câte ceva. E important că viața satului nu a stat pe loc.

„E lung pământul, ba e lat...” a scris poetul. Așa este și Toracul. Străzile pline de harnici adunători de roade ale pământului sunt mult prea lungi pentru ca toate poveștile din sat să ajungă la fiecare „givan”. Dar totuși, poveștile din sat vor ajunge la fiecare dintre noi. Vă ajutăm și noi. „Lumina Torăceană” adună din nou pentru dumneavoastră crâmpoșe din viața satului. Satului îmbătrânit, dar vara întinerit de elevii și studenții care se reîntorc să reîmprospăteze dănuirea satului.

Și dacă spicele s-au adunat asigurând prin grija harnicilor truditari ai gliei străbune pâinea cea de toate zilele, tot ei, torăcenii se străduiesc să își asigure și hrana sufletului și cugetului lor. Ne așteaptă întâlnirile sportive ale verii, ne așteaptă repetițiile la căminul cultural care în această perioadă este locul celor mai dese întâlniri ale amatorilor de dans, muzică și creație artistică. Ne vom întâlni cu prieteni și apropiați. Ne vom întâlni cu trecutul și viitorul Toracului, pentru că vara se încheie așa cum ne-am obișnuit de mult cu „Zilele Culturii Torăcene” și cu gânduri noi pentru toamna roadelor ce va veni.

Ne vom întâlni în această vară, vom povesti și vom citi noi trăiri și momente din dănuirea acestui petec de sub soare. Prin raze aurite de vară va strălucii noul acoperiș al bisericii din Toracu Mare, vor îmbogăți peisajul pescării pe malul Begăi sau al Heleșteului care adună în jurul său oameni și povești. Vom povesti despre oameni, întâmplări și vise ale Toracului de mâine și nu îi vom uita pe cei care au fost înaintea noastră dăruindu-ne lumina verii și acest petec de pământ. Ne vom unii energia creativă și pozitivă pentru ca să ne asigurăm că spicele de Torac vor dănuii în timp peste decenii și secole.

Mircea Lelea

CRONICA ASOCIAȚIEI PENTRU ARTĂ ȘI CULTURĂ ROMÂNEASCĂ “VICHENTIE PETROVICI BOCĂLUȚ”

Torăcenii la sărbătoarea muzeelor sătești

În perioada 30-31 mai, anul curent, la Șopotu Vechi a avut loc ediția a V-a a sărbătorii muzeelor sătești, eveniment organizat de centrul județean pentru conservarea și promovarea culturii - Caraș Severin, primăria și consiliul local Dalboșeț, revista de cultură „Almăjul”. La acest eveniment au participat și torăcenii, reprezentați de membrii orchestrei „Lyra” care s-au alăturat asigurând acompaniament corului „Armonia” al asociației culturale săcălăzene cu același nume. Trebuie menționat că această asociație este înfrățită cu Asociația pentru Artă și Cultură Românească „Vichentie Petrovici Bocăluț”, această acțiune fiind doar una din șirul de acțiuni culturale derulate împreună de cele două organizații înfrățite.

Festivalul de folclor românesc al copiilor din Voivodina Ecica – 2014 Trei premii au venit la Torac

La festivalul de folclor românesc al copiilor din Voivodina, organizat la Ecica, în perioada 31 mai – 1 iunie 2013, au participat și elevii școlii generale „George Coșbuc” din Torac. Torăcenii s-au prezentat cu formația de dansuri, ciclul claselor VII-VIII, coregraf Tibi Giroșan, acompaniamentul muzical fiind asigurat de orchestra „Lyra”. La ciclul claselor VII-VIII, au participat solistele vocale Ana Maria Damian, Violeta Stoitș, Ana Popi, Dolores Petrovici, acestea fiind instruite de Todor Doru Ursu. La această categorie Ana Popi a cucerit premiul II iar Dolores Petrovici premiul III.

A apărut prima carte în editura „Lumina Torăceană”

La începutul verii, a apărut de sub tipar prima carte în editura „Lumina Torăceană” a Asociației pentru Artă și Cultură Românească „Vichentie Petrovici Bocăluț”. Autorul volumului de epigrame și catrene „Din careul meu” este Ion Cicală, torăcean domiciliat în Munchen, Germania. Cartea va ajunge în mâinile cititorilor interesați, în urma lansării care va avea loc în cadrul „Zilelor Culturii Torăcene”.

Torăcenii la festivitatea decernării premiilor deținătorilor diplomei „Vuk Karadžić”

Luni, 9 iunie, în sala de festivități a comunei Žitiște a avut loc festivitate de decernare a premiilor deținătorilor diplomei „Vuk Karadžić”. Premiile au constat în cărți și vacanță gratuită la stațiunea din Bijela, al cărei titular este instituția preșcolară „Desanka Maksimović” din Žitiște. Pe lângă elevii premiați, în baza hotărârii comisiei de acordare vacanță au mai primit elevi și sportivi cu rezultate deosebite precum și copiii cu dizabilități și copii care provin din familii care beneficiază de ajutor social. Trebuie menționat că un număr considerabil din elevii care au primit premii în calitate de deținători ai diplomei „Vuk Karadžić” sunt torăcenii. Pe lângă aceștia, Toracul a fost reprezentat și în cadrul programului artistic al acestei întâlniri, care a fost pregătit de comunitatea cultural-instructivă a comunei Žitiște, program în care tinerii Ana Maria Damian și Lucian Secoșan au reprezentat Școala Generală „George Coșbuc”, respectiv Asociația pentru Artă și Cultură Românească „Vichentie Petrovici Bocăluț”.

Formația de dansuri populare a ACR „Bocăluț” la „Chicken Fest”

Sâmbătă, 5 iulie a.c. formația de dansuri populare a Asociației pentru Artă și Cultură Românească „Vichentie Petrovici Bocăluț” s-a prezentat la concertul de folclor care a fost organizat de comunitatea cultural-instructivă a comunei Žitiște în cadrul manifestării „Chicken Fest” la Žitiște. Formația de dansuri torăceană s-a prezentat cu o suită de dansuri din Banat, coregrafia fiind semnată de Pera Ocolișan și George Bută, acompaniamentul muzical fiind asigurat de Todor Ursu.

Puțini sunt cei care au răbdare să afle ce stă în spatele unui băiat timid, dar care are potențial și un talent strălucitor. Așa se întâmplă și cu Lucian Secoșan din Torac. Un băiat talentat care face față acolo unde cântă. Cântă la chitară, este muncitor, foarte ambițios, iar părinții lui au grijă să nu îi lipsească nimic, îl încurajează mereu, iar asta contează enorm. Dintr-un băiețel timid dar cu potențial, Lucian a devenit un copil pasionat și care știe ce vrea, este sigur pe el, iar pe scenă este lumea lui. În următoarele rânduri veți afla mai multe despre Lucian.

Sunt elev al școlii generale „George Coșbuc” din Torac și elev al Școlii de muzică „Josif Marinković” din Zrenianin. Am 12 ani și de la vârsta de 7 ani am început să cânt la chitară. Dragostea pentru acest instrument a început mai devreme, uitându-mă la un film spaniol, unde un băiat a cântat la chitară. Am dorit de Crăciun să-mi aducă Moș Crăciun o chitară. Dorința mi-a fost împlinită și de atunci cânt la acest instrument. Când am ținut pentru prima dată chitara în mână m-am simțit pe de-o parte foarte emoționat, dar și bucuros. Am început să cânt singur, apoi cu un chitarist din Jitiște (Srećko Đarmati), apoi mi-am exprimat dorința de a frecventa cursurile Școlii de muzică „Josif Marinković”. Am fost la pregătire la doi profesori, atât la instrument, cât și la solfegio timp de șase luni. Pavle Kirćanski, profesorul meu, este sprijinul cel mai mare al meu și fără el nu aș fi reușit. Este profesorul meu de la școala de muzică, care a fost alături de mine de la început. M-am prezentat la examen și am fost primit, deși au fost primiți doar cinci elevi din 25 de candidați. Exercițez zilnic. Înainte de concurs trebuie să exercitez două, trei ore și nu este permis să treacă o zi fără exercitare. Mă ocup cu muzica clasică și în paralel, în timpul liber, mai cânt și la chitara electrică. Îmi place muzica spaniolă clasică și muzica folk macedoniană. În această artă a muzicii, disciplina este pe primul loc. Pe lângă talent trebuie foarte multă muncă și ore de exercitare. Bineînțeles că particip cu regularitate la concursuri. Sunt multe, dar pot să amintesc câteva, precum sunt Guitar Art, Korzo Fest..., la concursurile republicane din Belgrad am obținut locul III în anul 2012, iar anul acesta locul II. La concursul internațional „Fantast”- Bečej am obținut anul trecut și anul acesta premiul I. La Festivalul de chitară clasică din Novi Sad am obținut în 2012 locul II, iar în 2013 și anul acesta locul III. Am mai participat la multe alte manifestări culturale, dar îmi place și să cânt prietenilor. Iubesc muzica și să nu

LUCIAN SECOȘAN – UN BĂIAT DE EXCEPȚIE „Sunt conștient de talentul meu”

uit, pasiunea mea mai este și pescuitul. Nici într-un caz nu o să mă las de chitară, chiar dacă voi înscrie sau nu mai departe Liceul, sau chiar Academia de muzică.

Părinții lui Lucian, Ramona și Lucian Secoșan, sunt foarte mândrii de fiul lor și îl sprijină la fiecare concert, dar și la hotărârile lui. Îl încurajează cu multă dragoste și răbdare și această susținere se reflectă în rezultatele lui Lucian, cât la școala de muzică, atât și la școala generală, unde deasemenea este un elev eminent.

Florin Rașa

Lucian alături de profesorul său

Sedința anuală a Asociației pentru Artă și Cultură Românească „Vichentie Petrovici - Bocăluț”

Duminică, 18 mai 2014, în încăperile căminului cultural din Torac, a avut loc ședința anuală a Asociației pentru Artă și Cultură Românească „Vichentie Petrovici- Bocăluț”. Pe ordinea de zi au fost adoptarea raporturilor financiare și de activitate din anul trecut și planurile pe anul 2014, alegerea președintelui, a membrilor și a locțiitorilor acestora în consiliul asociației, precum și stabilirea programului de muncă pentru următoarele trei luni.

La această ședință, care a fost prezidată de Flaviu Polverejan, s-au adoptat raporturile financiare și de activitate și s-a discutat despre activitățile asociației. Bugetul planificat pe anul 2014 este în jur de un milion și jumătate de dinari, iar la realizarea planurilor vor ajuta financiar Secretariatul Provincial pentru tineret și sport, secretariatul provincial pentru cultură, secretariatul pentru comunități naționale, Consiliul Național al Minorității Naționale Române, Industria Petrolieră a Serbiei - NIS, comuna Jitiște și Comunitatea Cultural-Instructivă a comunei Jitiște. Comunitatea locală din Torac în fiecare an acordă asociațiilor torăcene 5.000 de dinari, iar la ședință s-a hotărât că această sumă să fie transferată pe contul de ajutor pentru inundațiile din Serbia, cu ideea ca și alte asociații să se alature acestei acțiuni. Când este vorba de activitățile asociației, este posibil să fie înființată o școală de muzică, iar Daniel Petrovici a propus să fie organizat un concert în cadrul Zilelor Culturii Torăcene, la care să participe orchestra, corurile și formația de dansatori a CNMNR.

Todor Doru Ursu a fost ales președintele asociației, vicepreședinte este Mircea Lelea, locțiitor Filip Baloș, secretar Laura Petrovici, locțiitor Sorin Petrovici, casier Emina Roșu, iar membru responsabil pentru inventar Cristian Fluture.

Florin Rașa

“Copiii pământului” – spectacol de teatru-forum Teatru – dar mai altfel decât suntem noi obișnuiți

Vineri 2 mai anul curent în orele serii, scena imensă a căminului cultural de la Torac, a fost la propriu îmbâxită de publicul spectator. Motivul? Unul simplu. După cum remarca în mai multe rânduri domnul Victor Mihalache, doleanța a fost de a se pune în scenă o piesă de teatru de gen forum. Astfel, la începutul spectacolului regizorul din România a reiterat următoarele: ”Bun venit în sala de spectacol, dragii noștri prieteni! Nu ați mai fost de mult timp? Aproape ați uitat că există teatru că mai exista viață în afara televizorului? Atunci trebuie să vă reamintiți ... nu vă prinde deloc rău să vă ”rupeți” pentru câteva zeci de minute de tumultul acesta al trăirilor cotidiene. Apoi vă rugăm să vă conectați la realitățile din piesă. Însoțiți personajele și – dacă e cazul puneți-vă întrebări. Cum ar fi: Ce se va întâmpla cu ”meseria” de paore peste câțiva ani?”,” Cât de acut este conflictul între generații?”.

Aceasta ar fi tematica pe care ne-o propune Domnul Victor Mihalache regizorul piesei „Copii Pământului“, deci un subiect de actualitate, cum s-ar zice chiar, la zi. Plecarea tinerilor tot mai pregnantă spre mediile urbane și părăsirea satului, respectiv a muncii din moși-strămoși – cea de la coarnele plugului. La acest lucru neîncetat reflectă personajul principal Todor Crișan, rol interpretat de Mircea Lelea, un tânăr torăcean provenit dintr-o familie de țărani care nu este de acord cu faptul că trebuie să urmeze sfaturile tatălui de a rămâne la vatra părintească. În cadrul acțiunii piesei se încadrează și Lia personaj care este interpretat de Gabriela Petrovici și care urma să fie viitoarea soție a lui Todor Crișan. Oricum, atât insistările acesteia, cât și a prietenilor lui Sima, rol

interpretat de Ion Goran, respectiv Lucian, rol interpretat de Cristian Fluture care în piesă este instructor de teatru, nu-l pot convinge să-și schimbe părerea deja formată. În acest context el are o viziune care i se arată atât în somn, cât și aievia, este vorba despre un grup de copii cu lumânări în mână, desigur acel simbol care se perindă pe întreaga durată a piesei – ne fiind vorba de nimic altceva decât de acei „Copii ai pământului”. Aceștia la urma urmei, îl vor face pe Todor să-și schimbe întru totul atitudinea față de sfințenia pământului mai ales după accidentul pe care tatăl său îl are la holdă, Todor hotărând să rămână totuși la vatra părintească.

Desigur, am remarcat mai ales rolul fratelui mai mic a lui Todor, Cornel Mili, același mic-mare actor care pe parcursul piesei a reușit indubitabil să atragă atenția întregului public spectator găsit în sală. Acest lucru a și făcut ca chiar el să obțină premiul „Actorul serii”. De altfel, la reușita deplină a acestui spectacol contribuția și-a dat-o și doamna Viorica Mihalache, asistent de regie, care interpretează miraculosul cântec ardelenesc: “Nu-i limină nicări”.

În aceiași ordine de idei, neîndoielnic trebuie să amintim acompaniamentul muzical, la țambal găsindu-se Doru Ursu, respectiv în final orchestra „Lyra“. Desigur despre această piesă o părere mai concretă, o pot da doar criticii dramaturgi. Noi nu putem decât aduce în final încă o părere a domnului Mihalache care declara: „Asta înseamnă teatru-forum... avem nevoie de actual, de interferare a artei cu realitățile înconjurătoare.”

Ionel Miat

DIN DRAGOSTE PENTRU FRUMOS

Codruța Savu din Torac

E uimitor să descoperi ce poate crea omul cu mâinile lui, fără mulți bani uneori, dar cu multă dragoste și dăruire. Nu todeauna necesită cursuri sau diplome, pentru a transforma lucruri din nimic în adevărate opere de artă. Poate în unele cazuri e prea mult spus „operă de artă”, dar ce este acea creație pe care o realizezi din suflet, cu dragoste și dăruire în care îți împletești gândurile fără a ține cont de trecerea timpului. Ceea ce lucrezi cu mână ta cuprinde și o părticică din sufletul tău. A croșeta înseamnă a ne umple zilele cu căldura și intimitatea gândurilor transmise în aceste lucrări.

Codruța Savu este o femeie din Torac, originară din România, care a descoperit această „operă de artă” din anii copilăriei. A îndrăgii croșetatul și are multe de spus despre acest lucru de mână:

„Lucrul de mână fac de când mă știu. Am început cu tricotatul, cu bluze, ciorapi, etc., ani de zile. După ce m-am căsătorit, la Torac era la modă cipca și eu am făcut kilograme de cipcă. M-am plictisit și am vrut să încerc ceva mai nou și așa am trecut la macrameu, pe care l-am făcut câțiva ani. Îmi place să-l fac, dar nu-l pun nici unde, nu-l folosesc. Apoi am făcut o pauză de doi ani și am vrut din nou să încerc ceva nou, ceva ce nu a mai făcut nimeni. Am văzut o pereche de șlapi, am încercat și am reușit să fac mai multe perechi. Dintr-o întâmplare pe internet am văzut o pereche de cizme și am zis „-De ce să nu fac și eu?”. N-am avut pe nimeni, care să mă îndrume, care să îmi explice, să îmi demonstreze, un tutorial, o schemă, până când am cunoscut-o pe o femeie din Constanța, care m-a dat anumite sfaturi. În principiu știam eu cum să le fac, dar sfaturile de la dânsa m-au ajutat foarte mult. În general Columbienele și Argentinenele lucrează cizme, iar Rușii lucrează șlapi. Am descoperit până la urmă niște fete din Columbia, la care am văzut prima dată cizmele și pentru mine a fost asta pur și simplu o provocare. După câteva perechi de cizme, m-am gândit că vine vara, hai să încerc și sandale. Sandale chiar nu face nimeni. Am văzut o poză, m-am uitat la ea și am început să le fac și până la urmă m-au ieșit. Deci, am făcut de toate.

Pentru o pereche de șlapi îmi trebuie trei zile, dacă stau câteva ore pe zi. Pentru o pereche de cizme îmi trebuie 4-5 zile, depinde de înălțimea lor, de ornamente, dacă lucrul e mai rar în sus, nu depinde de mărime, dar modelul vine făcând, totul este o imaginație, care vine de la sine. Lucrez până acum numai din hobby,

deci e o plăcere, în tot ceea ce fac pun și suflet, așa cum se spune „handmade”, lucru făcut manual. Sunt lucruri unicate, pentru că sunt făcute de o persoană. Deaceia lucrurile acestea sunt mai scumpe, nu sunt apreciate la adevărata lor valoare. Materialele sunt scumpe, de exemplu, pentru cizme, eu comand tălpile de la Cluj și mă duc la Timișoara după ele, pentru că nu le livrează în altă țară. Așa vine din Italia, este un fir special, cel mai bun, bumbac 100%. Pentru a da o pereche de cizme la vânzare, ele trebuie să fie făcute dintr-un material, care să reziste la purtat câteva sezoane. Asta nu constă în faptul că iau aceiași pereche de cizme trei luni de zile opt ore pe zi, ci faci schimb între pantofi, doar nu folosești numai o pereche de pantofi, folosești mai multe. Toată lumea, care vede doar o poză, mă întrebă „Mă țin o săptămână?” – iar eu spun: „Te țin și mult mai mult, poate și doi, trei ani, depinde cum le porți, cum calci, cum îți este piciorul.” Au început să vină și comenzile, așa fi fericită să pot să fac și altă lume fericită, adică aprecierile au venit. Am spus că din toamnă am să încep să lucrez și pentru alții, acum, deocamdată am încercat modele, să văd care le pot face.

Dar pentru acest lucru trebuie să ai timp, trebuie să stai ore ca să faci. Este o muncă mai grea pentru că se lucrează pe talpă, nimic nu este lipit, deci înafară de o croșetă și o talpă nu folosesc nimic, nu lipesc, nu cos, totul se lucrează cu croșeta. Înainte de dat spre vânzare am vrut să le încerc eu, deci să verific rezistența, cum se compoartă la purtat, la spălat. Planul meu este să fac, pe lângă șlapi, cizme și sandale, și espadrile și teniși, dar aștept să-mi ajungă tălpile. Dealtfel, fac parte dintr-un club, o grupă de femei pe Facebook „Zlatne ruke žene” – „Mâini de aur ale femeii”, unde fiecare membră arată creațiile sale. Deocamdată, după câte știu eu, nu cred că există în Serbia cineva să facă ceea ce fac eu. În România mai sunt două femei, care lucrează tot așa ceva la comandă pe internet și există o firmă, care are și un magazin deschis în București. Deci sunt convinsă că dacă odată porți o pereche de cizmulițe din astea, nu le mai dai jos, sunt foarte comode, foarte ușor de spălat, de întreținut.”

Creațiile Codruței au o valoare foarte mare, sunt

magnifice și se vede că le face cu mare răbdare și atenție. Lucrul făcut din mâna ta creează și transmite dragostea și pasiunea în tot ceea ce faci, transformă ori ce lucru banal într-unul valoros.

Tradiția continuă

Pe data de 14 iunie 2014 a avut loc cea de-a VIII întâlnire amicală de fotbal dintre echipele veterane de fotbal din Săcălaz, România, localitate înfrățită cu Toracul, și echipa din Torac. Această întâlnire a început cu primirea oaspeților, care au ajuns în jurul orei 17.00 și a continuat peste Bega pe terenul de fotbal al echipei „Progresul”. Despre această întâlnire Ionel Cipu, președintele asociației „Torac 2007” a spus: „Meciul a durat de patru ore 15 minute și s-a terminat cu rezultatul 9 : 9. Și celelalte șapte meciuri din anii trecuți s-au terminat la egalitate, iar învingătorul a fost decis prin loviturile la 7 metri”.

După terminarea meciului, în încăperile căminului cultural a avut loc o cina comună, organizată de asociația „Torac 2007”, care s-a înființat anul acesta. Membrii orchestrei „Lira” au fost prezenți pentru a da un aspect mai vesel evenimentului. Invitații au fost din Torac, din comuna Jitiște și câțiva prieteni care au fost membrii ai consiliului local pe timpul când s-a înfrățit Toracul cu Săcălazul.

Ghiță Blejușcă, unul dintre oaspeți din Săcălaz a menționat: „Suntem înfrății de 13 ani cu Toracul și în acest timp am avut multe colaborări. Când venim aici la Torac, ne imaginăm o adevărată frăție. Întodeauna s-a demonstrat că cultura și sportul sunt cele mai bune legături între oameni și naționalități, care trăiesc indiferent unde pe acest pământ. Noi păstrăm legăturile cu Toracul dintodeauna, la nivel de comună, consilii, asociații culturale, etc. De opt ani avem aceste meciuri, vara în Torac și toamna la Săcălaz. Dorim să păstrăm aceste legături pentru a dezvolta și a lăsa ceva tineretului, să promovăm pe lângă noi tineri, că noi, cei mai în vârstă, nu vom mai fi peste ani. Dorim să rămână urmași care să conducă aceste tradiții. Când venim la Torac noi ne simțim ca acasă, nu există oameni din Torac să nu ne cunoască, ne cunoaștem cu multe familii din sat. Aceste întâlniri înseamnă promovarea spiritului românesc pentru a păstra neamul, vorba, portul, tradiția, cântecul și binețlesul spiritul sportiv.”

Florin Rașa

Împrospătarea sectorului non-guvernamental Asociația femeilor „Bănățenele-Torac”

Dacă în trecut organizațiile non-guvernamentale din Torac puteau fi numărate pe degetele de la o mână, eventual două, anul acesta a adus o împrospătare a sectorului civil, au fost înființate multe asociații, unele doar pentru a exista, altele cu ideea de a schimba ceva în comunitate...Unele organizații însă, nu și-au definit identitatea încă de la începutul activității. În momentul de față este foarte greu, aproape imposibil, ca noile asociații să poată să activeze braț la braț cu asociațiile torăcene, care au o tradiție care în cele mai frecvente cazuri se numără în decenii.

Totuși, unele asociații, precum este asociația femeilor „Bănățenele - Torac” activând în domenii în care torăcenii au activat, dar nu în mod organizat, reușesc să își asigure un rol important în societatea civilă torăceană.

În cele câteva luni de activitate, această asociație a reușit nu doar să se formeze și să își definească identitatea organizației, ci să acționeze cu mult succes prezentând la numeroasele manifestări gastronomice și etnografice, tradiția populară a Toracului. S-au prezentat la expoziții, concursuri și alte manifestări organizate la Vârșeț, Banatsko Karadorđevo, Žitište, Srpski Itebej, Novi Sad, Međa, Sečanj, Orlovat, Uzdin, Ovcea, iar șirul localităților în care femeile torăcene au prezentat portul și bunătățile culinare tradiționale torăcene va continua în lunile în care urmează.

„Bănățenele” activează și pe plan local. Sprijinite

de consiliul local și celelalte organizații non-profit din Torac, au organizat acțiunea de colectare al ajutorului umanitar pentru sinistrații în inundațiile care au cuprins Serbia în luna mai a acestui an. O acțiune foarte reușită în cadrul căreia s-au adunat peste 100.000 dinari, precum și pachete cu alimente, haine și articole

pentru igiena personală.

Desigur că activitatea nu se va opri aici, bănățenele torăcene pregătesc noi activități din sfera de interes a acestei organizații nou înființate la Torac. În vara aceasta planifică activitate intensă la Torac. Cu siguranță că torăcenii vor fi mândrii de evenimentele din vară. Pentru ca să nu divulgăm mai mult din ceea ce se pregătește, nu ne rămâne decât să le dorim succes în toate acțiunile pe care își propun să le realizeze în viitor.

Mircea Lelea

Meseriașii de demult ai satelor noastre

Înainte de a inaugura o rubrică, nou-nouță care sar putea intitula foarte concret, meseriașii de demult ai satelor noastre, avem oricum nevoie de o introducere sugestivă. Ne-am gândit că cele puse pe hârtie de inimosul torăcean Ion Niță Bălan trăitor în diaspora Bucureșteană, ar fi cea mai binevenită și chiar potrivită pentru rubrica amintită. Printre altele, domnia sa scrie în capitolul intitulat "Cu maistorii din ulița noastră" - din romanul încă în manuscris "Toracul lui Ion Niță Bălan și următoarele. "Duchenarii", neguțatori și mai ales maistorii ai satului de și se poartă cu făloșie în țoale de oraș stau totuși lipiți și amestecați cu țărănimea și uneori fac și plugărie pe bucata lor de pământ. Rar maistorul de la sat să nu știe cosî, cum zicem noi la secerat. În ulița copilăriei mele aveam opt maistori care trăiau din zănatul lor. Emil lu Fărbariu și Todorică lu Benga erau vopsitori și țineau și o mică dugheană. Frații Lăzărîcă și Todorică Lipină erau mașinistări și fierari. Ion Colăru avea rotărie. Ionică lu Ciucu și Iosim lu Păpuc se îndărătnicea cu păpucăria. Pe Saveta lu Titi n-o socotesc maistoriță că era zugrav de meserie numai la Crăciun și la Paști când îi pica și ei câte o casă nouă la zugrăvit. Și în sfârșit tot în cartierul nostru se număra și maistorul Pavel Uloierul care avea o uloiniță și un pieptene mehanic de scărmanat lâna și fuiorul.

Dacă ar fi după capul meu și inima mea și eu mă socoteam la pătura lor, fiindcă i-am îndrăgit și îmi făceam de lucru pe la dânșii. Mie cât era vara de mare îmi pica mucul copilăriei, toată ziua în păpucărie la Iosâm, în rotirie la Uica Ion, în fierărie la Lipină. N-ași putea spune că am învățat mare lucru în afară de ceva ale fierăriei și de mândra meserie de fochist. Drept este și aceea că eu n-am primit nici o sâmbrie pentru ajutorul ce-l dădeam dar lucrul cel mai de preț era acela că clipele petrecute cu meseriașii iscușiți foarte ai Toracelor, m-au urmărit întreaga viață până chiar în ultima clipă a vieții. Au fost acelea clipe imomerabile, care din păcate mai viază în amintirile unor meseriași Torăceni, care încă mai sunt în viață.

Mai putem dialoga cu octogenarul Ion-Niță Moacă, din Toracul Mare care o bună parte a vieții a petrecut-o în atelierul de „Tișlăr“ cum ziceau nemții pe vremea aceia printre uși, ferestre, scaune, mese sau alte bunuri gospodărești din lemn de pe atunci, dar după cum ne mărturisește Ion Iacob, în urmă cu jumătate de secol și mai bine, tâmplarii făceau și sicrie la comandă căci pe atunci nici nu s-a pomenit de prăvăli cu pompe funerare.

Ionel Miat

Concursul literar al Bibliotecii „Branko Radičević” cu despărțământul la Torac

Miercuri, 11 iunie 2014, s-a încheiat concursul literar organizat de Biblioteca „Branko Radičević” din Jitiște, la care au participat elevi din toate școlile generale din comuna Jitiște, iar în concurență s-au aflat 169 de lucrări literare. Tinerii cititori și scriitori din Torac au fost oaspeții bibliotecii din Torac, unde Tania Baloș, bibliotecara din Torac, a înmănat cititorilor și participanților ai acestui concurs premii frumoase din mai multe categorii. La concurs au ajuns în limba sârbă 61 de lucrări, poezii și proză din ciclul I-IV, iar din ciclul V-VIII au concurat 65 de lucrări literare. În limba maghiară au participat 13, iar în limba română 30 de lucrări. Toate aceste creații literare au fost citite cu mare atenție de juriu, care a ales cele mai reușite. Juriu a fost alcătuit de: Nemanja Savić, bibliotecar superior al Bibliotecii „Branko Radičević”, Erika Čipa, învățătoare la Școala Generală „Adi Endre” din Torda și Ramona Secoșan, jurnalistă din Torac. Când este vorba de torăceni, care au scris în limba română, rezultatele sunt următoarele: din ciclul I-IV cele mai bune rezultate le-au obținut elevii din clasa a II-a, locul III: Adriana Secoșan și Marin Frișcan, locul II: Helena Anastasia Ocolişan și Alisia Babescu, locul I: Ania Elisabeta Paunescu și Nicol Miloșevici. Din ciclul V-VIII au fost premiați elevii din clasele a VI-a, VII-a și a VIII-a, locul III: Filip Cinezan și Dolores Petrovici, locul II: Violeta Stoitș și Andrea Petrovici, iar locul I: Iulia Mioc. În limba sârbă cea mai bună compunere a fost scrisă de Gligorije Perišić, elev în clasa V: „Jedno moje neobično putovanje”. Elevii au participat și la acțiunea „Insigna cititorilor”, la care a fost premiată Școala Generală „George Coșbuc” și elevul din clasa treia Ivan Pajić. El a participat la concursul „Jurnalul cititorilor”, la care biblioteca a propus regulamentul, adică, în funcție de vârstă, copiii

trebuiau să citească un anumit număr de cărți, care nu sunt din programul școlar de lectură și să deseneze sau să scrie pe scurt ce au citit. Și anul acesta elevii din Torac au dovedit că iubesc cartea și literatura, ceea ce au demonstrat prin poezii și proză foarte calitativă. Copiii au fost bucuroși, când au primit premiile, alături de învățătoarele și profesoarele lor.

Florin Rașa

Ulmul din hotarul torăcean va fi proclamat drept monument al naturii

Din vara anului 2012 a început ideea de a păstra unicul ulm din hotarul torăcean pe care l-au adus strămoșii torăceni, odată cu stabilirea lor pe acest pământ. Această idee s-a transformat într-o temă, care a fost luată foarte serios de către câteva persoane din Torac, care au mers un pas mai departe. La chemarea lui Mircea Lelea și a lui Viorel Ghereu, ulmul a fost vizitat atunci de o delegație din Novi Sad, de la Institutul Provincial pentru Protecția Naturii. Čedomir Karović, inginer de silvicultură din Asociația de Ecologie „Avalon“ din Vârșeț, iar mai apoi Jelena Marić și Jelena Štetić din Novi Sad, au făcut vizite de muncă în hotarul torăcean. Au analizat aspectul exterior al ulmului, dăunătorii, s-au luat mostre, adică crengi, frunze și altele și s-a făcut analiza în laboratorul din Vârșeț, unde s-a stabilit că ulmul are o vârstă între 240 și 260 de ani. Această idee a fost adresată Institutului Provincial pentru Protecția Naturii, care din această primăvară a început un studiu, deci urmărirea ulmului cu începutul primei vegetații, apoi semința, dăunătorii, biodiversitatea în jurul ulmului, etc... Apoi se va face un studiu complet, în baza căruia ulmul va fi protejat de stat. Reprezentanții Institutului pentru Protecția Naturii din Novi Sad vor veni mai des în timpul vegetației.

Atunci, când ulmul va fi pus sub protecția statului, și proprietarul parcelei, în care este plantat ulmul, va fi însemnat în cadastrul și în fondul Institutului și va avea anumite limite în privința lucrărilor agricole pe această parcelă. Acest ulm este primul copac de pe teritoriul comunei Jitiște, care va fi protejat de stat, ceea ce înseamnă în special pentru Torac posibilitatea promovarea unei atracții turistice și ecologice, dar nu numai. Experții deasemenea sunt foarte interesați, privind examinarea ulmului și anume nu doar vechimea lui, ci și soiul, fiind vorba despre un ulm campestru, deci un soi, care din cauza bolilor este foarte rar în Voivodina, au rămas doar câteva exemplare, care se află lângă apă, dar iată că „Ulmul din Boldur” a supraviețuit departe de apă în jur de 250 de ani.

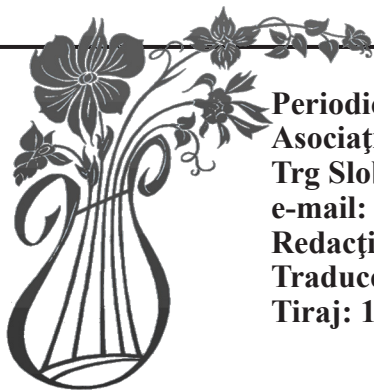
Florin Rașa

E timpul de joacă – calculatoarele odihnesc

Vacanța de vară poate reprezenta pentru cei mai mulți dintre școlari o modalitate de evadare din lumea plină de obligații școlare. Vacanța de vară va trebui parcursă într-un mod cât se poate de eficient, în care copiii să aibe timp atât pentru odihnă și relaxare, cât și pentru orele de joacă cu prietenii, care sunt foarte importante. Copiii se simt liberi, fără griji și probleme, gândul zburându-le foarte departe de școală, lucru benefic pentru relaxare.

Din mijlocul lunii iunie și până la începutul noului an școlar, copiii din Torac știu foarte bine cum să-și petreacă timpul liber. Mai ales în anumite străzi, precum este strada Horea Cloșca și Crișan, unde se adună o mulțime de copii din toate colțurile Toracului, la joacă, numărul lor ajunge deseori și peste 30. Se joacă diferite jocuri în comun, precum de-a v-ați ascunselea, sau alte jocuri. Copiii, a căror vârstă este cuprinsă de la clasa I a școlii generale până la clasa I a școlii medii, se adună în orele după amiezii, se joacă până seara, se duc repede acasă să se schimbe și să mănânce ceva și se întorc la punctul de întâlnire. La calculatoare nici nu se gândesc. Nu îi deranjează nici țânțarii și nici întunericul. Acești copii totuși respectă ora când trebuie să se întoarcă acasă, pentru că și mâine este o zi nouă. Pe fotografia de mai jos am putut cuprinde doar o jumătate din acest grup, pentru că jumătatea cealaltă a fost ascunsă! Le dorim să aibă și în continuare o vacanță plăcută, plină de bucurii.

Florin Rașa

Periodicul „Lumina Torăceană” este editat de
Asociația pentru Artă și Cultură Românească „Vichentie Petrovici Bocăluț”
 Trg Slobode bb 23232 Torac, Tel. +381 23 3827 406 mob. +381 64 42 044 21
 e-mail: bocalut@yahoo.com Redactor responsabil: Mircea Lelea
 Redacția: Ionel Miat, Florin Rașa, Cristian Fluture, Daniel Onciu, Ionel Stoiț,
 Traducerea și prepress: Mircea Lelea
 Tiraj: 150 exemplare Tipar: ACR „Bocăluț”